Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato: 04.05.2021
Vår ref: 2021/13141
Deres dato:
Deres ref:

Trond Western
Kirkebakken 51
3530 RØYSE

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elise Fjellberg, 32266682

Dette brevet er fra Statsforvalteren som frem til 31.12.2020 het Fylkesmannen

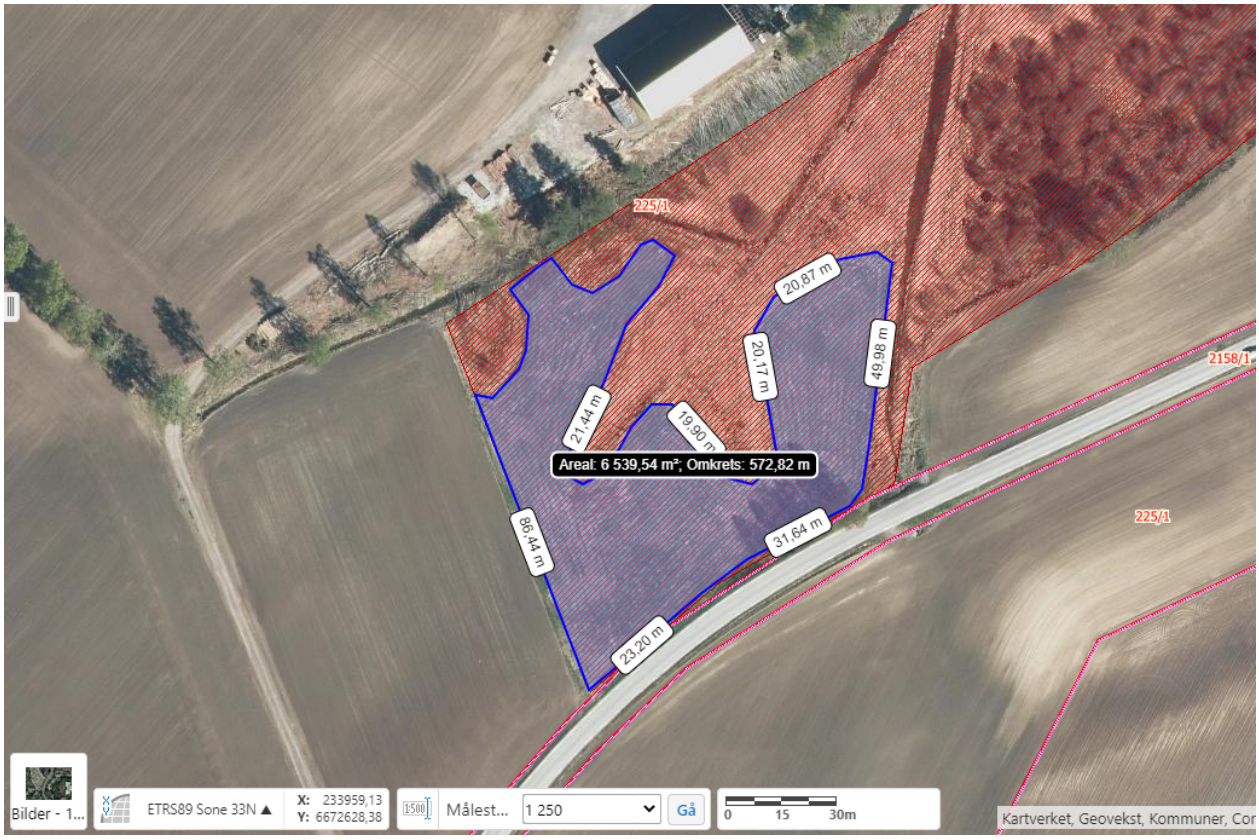
Tillatelse til videre drift av dyrket areal innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat.

Statsforvalteren gir tillatelse midlertidig, for sesongen 2021, til drift av dyrket mark på gnr/bnr 225/1 i Hole, innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Det stilles vilkår til tillatelsen.

Bakgrunn for saken
Vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat ble vedtatt i 2020. Reservatet omfatter delområder vernet som økologisk kompensasjon for samferdselsprosjektet for ny E16 og ringeriksbane. Deler av gårds og bruksnummer 225/1 i Hole, grunneiere Trine Lise og Trond Western, er inkludert i reservatet som et slikt kompensasjonsområde for tap av verdifull natur andre steder. Arealet, som blant annet omfatter et område med dyrket mark, har per i dag ikke kvaliteter som tilfredsstiller verneformålet. Det er planlagt at området skal tilrettelegges som våtmark til fordel for fuglelivet. Tiltakshaver for samferdselsutbyggingen vil være ansvarlig for gjennomføringen av restaureringsarbeidet. Dette arbeidet vil ikke starte i år på grunn av endring i planene om hvem som skal gjennomføre fellesprosjektet.

Western har i telefonsamtale bedt om å få benytte den dyrkede marken som før, inntil arbeidene med å restaurere området tar til. Han synes det er dumt at matjord skal ligge brakk i påvente av at arbeidene skal settes i gang. For verneverdiene er det av mindre betydning om arealet legges brakk eller dyrkes inntil videre, ettersom det likevel er påkrevet med restaurering for å oppnå ønskede naturkvaliteter. Vi vurderer derfor forespørselen som en søknad om tillatelse til tiltak i verneområdet.

Det aktuelle arealet består av omtrent 6,5 da med eng hvor det dyrkes dyrefor. Det benyttes flerårig grasblanding beregnet til storfe. Det gjødsles med fullgjødsel to ganger i løpet av vekstsesongen en gang før 1. og en gang før 2. slått. Jorda bearbeides ikke. Det benyttes ikke plantevernmidler. Avlingen pakkes i rundball og fraktes bort etter høsting. Western opplyser om at arealet i de seneste årene er driftet av nabobonden Per Hafnor som har storfe.

Figur 1. Blå polygon angir areal med dyrket mark innenfor naturreservatet, omtrentlig areal 6,5 da. Naturreservatet er angitt med rød skravur.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 27.03.2020. Formålet med naturreservatet er å bevare truet, sjelden og sårbar natur i form av et stort våtmarksområde med unike naturtyper og geomorfologiske forekomster. Videre er formålet å verne et område som representerer en bestemt type natur i form av et stort, sammenhengende deltaområde til elvene Storelva og Sogna, et stort meandrerende parti av Storelva med flere kroksjøer og flomdammer i ulike utviklingsstadier, gammel lauvskog og barskog med sårbare og truete plante- og dyrearter, store, grunne våtmarker og Lamyra som gjengrodd kroksjø med ekstremrik myr. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det inneholder viktige trekk- og overvintringsområder for våtmarksfugler og er leveområde for et stort antall arter, deriblant mange sjeldne og truede planter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. For en del av delområdene er det påkrevd med aktive gjenopprettingstiltak jf. naturmangfoldloven § 37 annet ledd.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til videre drift av dyrket areal. Konvensjonell dyrking er ikke forenlig med verneformålet eller ønskede naturkvaliteter i naturreservatet. Videre drift er også i konflikt med flere av bestemmelsene i verneforskriften, i § 3 (vernebestemmelser) og § 5 (regulering av ferdsel) og vi trekker her frem at motorferdsel på land ikke er tillatt i reservatet, i

henhold til § 5 bokstav a). Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknad om tiltak etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering
Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger. Gjennom arbeid med verneplanen, befaringer og ulike kartlegginger av naturmangfoldet kjenner Statsforvalteren området godt.

I Miljødirektoratets naturbase er det registrert naturtypen åpen flomfastmark på silt og leire med grasdominert fuktig eng. Området grenser til naturtypen helofytt-ferskvannssump som er ønsket bevart, videreutviklet og utvidet gjennom restaurering. I artsdatabankens artskart er det i registrert observasjoner av flere truede fugler her, blant annet de sårbare artene skjeand og sanglerke, og nær truede arter som gulspurv, sandsvale, lerkefalk, fiskeørn, og vaktel.

Lokaliteten er tilknyttet Domholtevja - en gammel avsnørt meander av Storelva. Evja består av svært viktig flomskogsmark og inngår i et nettverk av svært verdifull natur i Storelva og Tyrifjorden våtmarksområder. Den dyrkede marka er inkludert i vernet som et kompensasjonsareal med potensial for restaurering til våtmark, først og fremst som funksjonsområde for våtmarksfugl. Restaurering er påkrevd for å oppnå ønsket naturkvalitet.

Grasproduksjon, som praktisert før vernet, innenfor det eksisterende opparbeidede arealet vil ikke påvirke tilgrensende verdier i vesentlig grad. En positiv effekt av tiltaket vil være å motvirke gjengroing eller etablering av uønskede arter i påventa av restaurering. Landskapet vil være som før for artene som benytter det per i dag.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk, jamfør nml § 12. Bruk av motorkjøretøy er ikke tillatt på landarealene i naturreservatet, men vi vurderer det i dette tilfellet som hensiktsmessig å benytte traktor i driften. Det forutsettes at kjøringen begrenses til det ytterst nødvendige, at kjøretøy som benyttes har så lavt marktrykk som mulig og at kjøreskader unngås.

Etter vår vurdering er videreføring av grasproduksjon til dyrefor i dette tilfellet, i påvente av planlagte restaureringstiltak, ikke i strid med verneformålet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig grad, jamfør nml § 8. Det foretas derfor ingen vurdering av §§ 9 til 11. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml § 48 er vurdert som oppfylt.

Vedtak
Statsforvalteren gir tillatelse til drift av det dyrkede arealet på gnr/bnr 225/1 i Hole, innenfor Nordre Tyrifjorden og Storelva naturreservat, med driftsopplegg som beskrevet innledningsvis. Dette inkluderer tillatelse til bruk av motorkjøretøy innenfor angitt areal. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Den som gjennomfører driften skal være kjent med dette vedtaket og vilkårene som stilles.
- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Kjøretøy som benyttes skal ha så lavt marktrykk som mulig og kjøringen skal begrenses til det som er ytterst nødvendig.
- Avlingen skal ikke lagres innenfor verneområdet.
- Tillatelsen gjelder i inneværende år - 2021. (Eventuell videreføring påfølgende år kan vurderes etter søknad før neste vekstsesong.)
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang
Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Elise Fjellberg
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Hole kommune Viksveien 30 3530 RØYSE